

TAX POLICY JOURNAL

Tax Policy Bureau, Fiscal Policy Office

Edition 2, Volume II , May 2019

มาตรการภาษีสารเคมีป้องกัน และกำจัดศัตรูพืชในต่างประเทศ

ประเทศนอร์เวย์

ประเทศเดนมาร์ก

ประเทศสวีเดน

วัตถุประสงค์ ในการเก็บ ภาษี

เพื่อลดการใช้
สารเคมีป้องกันและ
กำจัดศัตรูพืช

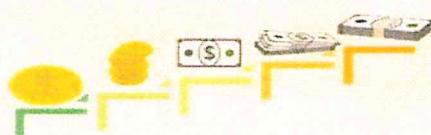
เพื่อปกป้องสุขภาพ
ของประชาชนและ
รักษาสิ่งแวดล้อม

เพื่อลดความเสี่ยงด้าน¹
สุขภาพและสิ่งแวดล้อม
ที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้
สารเคมีป้องกันและกำจัด
ศัตรูพืช

อัตราภาษี

อัตราตามปริมาณ
ผันแปรตามระดับ
ความเป็นพิษ 7 ระดับ

อัตราตามมูลค่า²
- 40 % ในส่วนกำจัด
แมลง

อัตราตามมูลค่าคงที่
34 โครนสวีเดน/กก.

- 30 % ในส่วน
กำจัดวัชพืชและ
สารกำจัดเชื้อรา

- 3 % ในส่วนกำจัด
วัชพืชชีวนภาพ

ผู้เสียภาษี

ผู้ผลิต

ผู้นำเข้า

Inside This Issue

โดย

นางสาวลินดา ภักดีวิสัย
นักศึกษาฝึกงาน
สำนักนโยบายภาษี
สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

*ผู้เขียนขอขอบคุณ

นายฤทธิ์ ศยามานนท์

ผู้อำนวยการสำนักนโยบายภาษี

ดร.มนีชัย จันทร์ศร

ผู้อำนวยการส่วนนโยบายภาษีสรรพากรมิตร

และนางสาวพัชพร บัญช雷เทวกุล

เศรษฐกรปฏิบัติการ

สำหรับข้อแนะนำ

TAX POLICY JOURNAL

Tax Policy Bureau, Fiscal Policy Office

Edition 2, Volume II , May 2019

มาตรการภาษีจัดการสารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช

(ตัวอย่าง กรณีศึกษาในต่างประเทศ)

ปัจจุบันการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช (สารเคมี) ที่มากเกินความจำเป็น และไม่ถูกต้อง ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สุขภาพมนุษย์ การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ และการสูญเสียทางด้านเศรษฐกิจในการใช้งบประมาณในการรักษาสุขภาพ ดังนั้น มาตรการของรัฐบาล จึงมีความจำเป็นเพื่อนำมาใช้ในการบรรเทาปัญหาดังกล่าว โดยอาศัยเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ ได้แก่ นโยบายและมาตรการที่มีผลกระทบต่อแรงจูงใจ และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ผลิตและผู้ซื้อ ซึ่งเครื่องมือที่มักถูกนำมาใช้เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว คือ มาตรการภาษี โดยทางประเทศไทยได้มีการนำนโยบายและมาตรการของรัฐเข้ามาใช้แก้ปัญหาดังกล่าว และประสบความสำเร็จ ตัวอย่างเช่น ประเทศไทย เนอร์เวีย ประเทศเดนมาร์ก และประเทศสวีเดน ที่ใช้มาตรการภาษีสิ่งแวดล้อมเข้ามาแก้ไขปัญหาดังกล่าว ดังนี้

1. ประเทศไทย

เนอร์เวียเริ่มจัดเก็บภาษีสารเคมี มาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1988 โดยในระยะแรกเก็บในอัตราร้อยละ 2 ของราคาขายปลีก (ไม่รวมการจัดเก็บในรูปค่าธรรมเนียมการขึ้นทะเบียน ค่าใช้จ่ายเพื่อทดสอบประสิทธิภาพและการตอกค้าง

รวมถึงการตรวจรับรองและกระบวนการขึ้นทะเบียน) ในปี ค.ศ. 1998 ได้ปรับเพิ่มอัตราภาษีสารเคมี เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 15.5 ของราคาขายปลีก

ต่อมาปี ค.ศ. 1999 นอร์เวย์ได้ปรับระบบภาษีสารเคมี เป็นกำหนดระดับภาษีตามระดับผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพจากระบบภาษีที่จัดเก็บตามราคาขายปลีก โดยแบ่งระดับความเป็นอันตรายของสารเคมี ออกเป็น 7 ระดับ โดยจะจัดเก็บภาษีในระดับสูง ซึ่งถ้ามีการใช้สารเคมีอันตรายร้ายแรงมาก อนึ่งกำหนดให้มีอัตราการเก็บภาษีพื้นฐาน (เมื่อปี ค.ศ. 2004) อยู่ที่ 16 โครนนอร์เวย์ (NOK) หรือประมาณ 2.4 ยูโร (EUR) สำหรับทุกผลิตภัณฑ์ ต่อมาปรับเพิ่มเป็น 20 NOK ในปี ค.ศ. 2005 และ 25 NOK ในปี ค.ศ. 2014 ทั้งนี้ การจัดเก็บภาษีสารเคมี ของประเทศไทย เนอร์เวีย จัดเก็บจากผู้ผลิตและผู้นำเข้า ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อลดการใช้สารเคมี โดยมีเป้าหมายระยะสั้นในปี ค.ศ. 2010 – 2014 คือสนับสนุนให้เกษตรกรใช้การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน ให้ได้ร้อยละ 70 ของเกษตรกรทั้งหมด และควบคุมปริมาณสารเคมี ที่ตกค้างให้อยู่ตามเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งมีสูตรการคำนวณภาษี ดังนี้

$$\text{ภาษีต่อกรัม} = \frac{\text{ภาษีพื้นฐาน} \times \text{かるะตับความเป็นอันตราย} \times 1,000}{\text{ค่ามาตรฐานที่กำหนดสำหรับการใช้ตอหน่วยพื้นที่}}$$

2. ประเทศไทยมาร์ก

เดนมาร์กเริ่มจัดเก็บภาษีสารเคมีฯ ครั้งแรกในปี ค.ศ. 1986 โดยจัดเก็บภาษีในอัตราร้อยละ 3 ของราคากาจิก ต่อมาเพิ่มอัตราภาษีเป็นเฉลี่ยร้อยละ 15 ในปี ค.ศ. 1996 และเพิ่มเป็นเฉลี่ยร้อยละ 37 ในปี ค.ศ. 1997 อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม ค.ศ. 2018 เดนมาร์กได้ปรับเปลี่ยนระบบภาษีภายใต้กฎหมายฉบับใหม่ โดยจัดเก็บภาษีในอัตราแปรผันตามระดับปริมาณสารออกฤทธิ์และระดับความเป็นพิษตามชนิดของสารตั้งต้น โดยจัดเก็บจากราคากาจิก โดยจัดเก็บภาษีในอัตรา 3 อัตรา ดังนี้

- ยาฆ่าแมลง จัดเก็บในอัตราร้อยละ 40 จากราคากาจิก
- สารกำจัดวัชพืชและสารกำจัดเชื้อร้า จัดเก็บในอัตราร้อยละ 30 จากราคากาจิก
- สารกำจัดวัชพืชชีวภาพ และสารกำจัดหนู และกระต่าย จัดเก็บในอัตราร้อยละ 3 จากราคากาจิก

ทั้งนี้ การจัดเก็บภาษีสารเคมีฯ ของประเทศไทยเดนมาร์ก จัดเก็บจากผู้ผลิตและผู้นำเข้า ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องสุขภาพของประชาชนและรักษาสิ่งแวดล้อม โดยมีเป้าหมายในระยะสั้นในปี ค.ศ. 2013 – 2015 ที่ผ่านมา คือลดการใช้สารเคมีฯ ร้อยละ 40

3. ประเทศสวีเดน

สวีเดนเป็นประเทศแรกในกลุ่มสแกนดิเนเวียที่มีการจัดเก็บภาษีสารเคมีฯ โดยการจัดเก็บภาษีเป็นส่วนหนึ่งของแผนในการลดการใช้สารเคมีให้ได้ร้อยละ 50 ภายในปี ค.ศ. 1996 ซึ่งเป็นระบบการจัดเก็บภาษีที่ไม่ซับซ้อน

การจัดเก็บภาษีเริ่มต้นในปี ค.ศ. 1984 โดยในระยะแรกจัดเก็บภาษีเพียง 4 โครนสวีเดน (SEK) ต่อสารออกฤทธิ์ 1 กิโลกรัม และเพิ่มเป็น 8 SEK ในปี ค.ศ. 1988 จากนั้นเพิ่มเป็น 20 SEK ในปี ค.ศ. 1994 และเพิ่มขึ้นเป็น 30 SEK หรือประมาณ 3.25 ยูโร (EUR) ในปี ค.ศ. 2004 ปัจจุบันได้จัดเก็บภาษีอยู่ที่ 34 SEK ต่อสารออกฤทธิ์ 1 กิโลกรัม

ทั้งนี้ การจัดเก็บภาษีสารเคมีฯ ของประเทศสวีเดนจะจัดเก็บจากผู้ผลิตและผู้นำเข้า ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการจัดเก็บเพื่อลดความเสี่ยงด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

ที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้สารเคมีฯ โดยเป้าหมายในปี ค.ศ. 2013 – 2017 คือ ควบคุมปริมาณสารเคมีที่ต่อกันให้อยู่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และลดการนำเข้าของสารเคมีฯ

มาตรการภาษีสารเคมีฯ ในต่างประเทศ

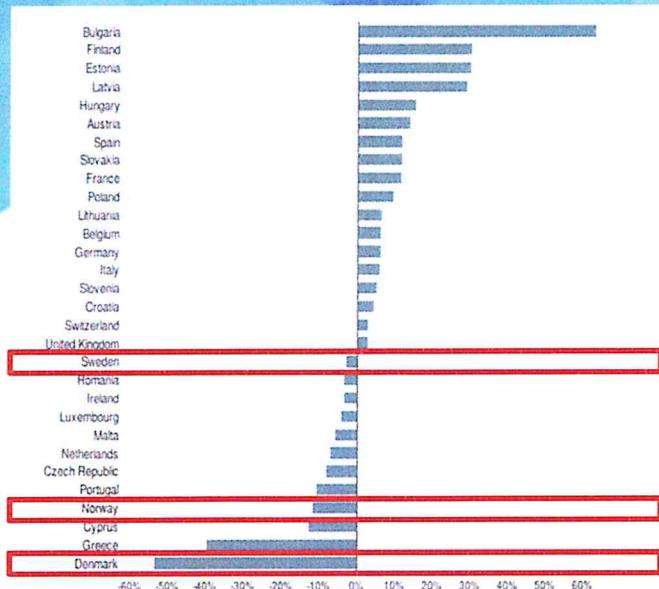
ประเทศ	นอร์เวย์	เดนมาร์ก	สวีเดน
ผู้เสียภาษี	ผู้ผลิตและผู้นำเข้า		
อัตราภาษี	ผันแปรตามระดับ ความเป็นพิษ 7 ระดับ	<ul style="list-style-type: none"> ● ร้อยละ 40 ในยาฆ่าแมลง ● ร้อยละ 30 ในสารกำจัด วัชพืชและ สารกำจัด เชื้อร้า ● ร้อยละ 3 ในสารกำจัด วัชพืชชีวภาพ และสาร กำจัดหนูและ กระต่าย 	<ul style="list-style-type: none"> คงที่ SEK 34/kg.
วัตถุประสงค์ ในการเก็บ ภาษี	เพื่อลดการใช้ สารเคมีป้องกัน และกำจัดศัตรูพืช	เพื่อปกป้อง ¹ สุขภาพของ ประชาชน และรักษา ² สิ่งแวดล้อม ที่อาจเกิดขึ้น ³ จากการใช้ สารเคมี ป้องกันและ กำจัดศัตรูพืช	เพื่อลดความ เสี่ยงด้าน ¹ สุขภาพและ สิ่งแวดล้อม ² ที่อาจเกิดขึ้น ³ จากการใช้ สารเคมี ป้องกันและ กำจัดศัตรูพืช

ความสำเร็จของการเก็บภาษีสารเคมีฯ

ความสำเร็จของการทางภาษี และมาตรการอื่น ๆ ในการควบคุมการใช้สารเคมี ส่งผลให้มีการใช้สารเคมีฯ ลดลงโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศนอร์เวย์ เดนมาร์ก และสวีเดน ดังแผนภูมิต่อไปนี้

ยอดขายสารเคมี ของแต่ละประเทศในยุโรป

Percentage change from 2014 – 2016 vs 2011 – 2013

ที่มา : Eurostat. Pesticide sales [aei_fm_salpest09] (24.04.2018)

จากผลสำรวจ พบร้า ยอดขายสารเคมี ของประเทศ สวีเดน นอร์เวย์ และเดนมาร์ค ลดลงอย่างเห็นได้ชัดในช่วงปี ค.ศ. 2011 ถึงปี ค.ศ. 2016 โดยประเทศไทยเดนมาร์กมียอดขายสารเคมี ในปี ค.ศ. 2014 - 2016 ลดลงจากปี ค.ศ. 2011 - 2013 ถึงร้อยละ 3.13 ประเทศไทยลดลงร้อยละ 11.70 และประเทศไทยเดนมาร์คลดลงร้อยละ 53.62 ทั้งนี้ ยังมีอีกหลายประเทศที่นำมาตรการทางภาษีมาใช้เพื่อแก้ปัญหาการใช้สารเคมี ที่มากเกินความจำเป็น และไม่ถูกต้องซึ่งส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะในการจัดเก็บภาษีสารเคมี ๆ

สารเคมีฯ เป็นปัจจัยสำคัญสำหรับผลผลิตทางการเกษตรเนื่องด้วยเป็นการลดความเสี่ยงในเรื่องความเสียหายจากศัตรูพืช แต่การใช้สารเคมีฯ จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของมนุษย์ ทั้งแบบเฉียบพลันและเรื้อรัง แม้ว่าจะมีการรณรงค์ให้มีการยกเลิกการใช้สารเคมีฯ ที่อันตรายบางชนิด เช่น พาราควอต ไกลโฟเซต และคลอร์ไพรฟอส เป็นต้น เพื่อเป็นการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพมนุษย์ให้น้อยลง อย่างไรก็ตาม ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องยังไม่ได้ให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ ส่งผลให้ผลกระทบดังกล่าวยังคงเกิดปัญหาขึ้นในประเทศไทย

ปัจจุบัน ต่างประเทศได้ตระหนักถึงผลกระทบของสารเคมีฯ มากขึ้น จึงมีการออกมาตรการทางภาษีและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสารเคมีฯ เพื่อเข้ามาแก้ไขปัญหาผลกระทบต่าง ๆ อาทิ การเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมและภาษีมูลค่าเพิ่ม ในสารเคมี และนโยบายส่งเสริมการทำเกษตรกรรมแบบผสมผสาน เป็นต้น เพื่อให้ผู้ใช้ตระหนักและสร้างแรงจูงใจในการลดการใช้สารเคมีฯ มากขึ้น

อย่างไรก็ได้ ในอนาคตประเทศไทยควรจะนำมาตรการทางภาษีมาช่วยแก้ปัญหาดังกล่าว เนื่องด้วยประเทศไทยประสบปัญหาการใช้สารเคมีฯ ในปริมาณมาก โดยสหหันจากปริมาณการนำเข้าที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และยังมีปัญหาความไม่ปลอดภัยของเกษตรกรและผู้บริโภคจากสารเคมีที่มีการตกค้างในผัก ผลไม้ และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ จากปัญหาดังกล่าววนนั้นส่งผลกระทบทั้งด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเชิงบวก เช่น การอนุรักษ์生物多样性 และการฟื้นฟูธรรมชาติ

*ข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความนี้เป็นความเห็นของผู้เขียน ซึ่งไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเห็นของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

บรรณานุกรม

วิชญร เลิ่นจำรุญ (2015). “แนวทางการจัดเก็บภาษีเฉพาะเกี่ยวกับสารเคมีกำจัดพืช”. สืบค้นจาก <http://www.thaiwan.org/node/829>

Pesticide Action Network Europe (2018). “Pesticide Taxation”.

Retrieved from <https://www.pan-europe.info/issues/pesticide-taxation>

skat.dk (2019). “The size and calculation of the fee Contents”.

Retrieved from <https://skat.dk/skat.aspx?oid=1946630&fbclid=IwAR1jXUTZKlsK2JKhoyXuJt9DtcXej24jYau6sTEvpFQ3n3NJthDf9-hy9-s#>

Thomas Böcker and Robert Finger (2016). “European Pesticide Tax Schemes in Comparison:

An Analysis of Experiences and Developments”. Retrieved from <https://www.mdpi.com/2071-1050/8/4/378/pdf>